

's-Hertogenbosch Kolperstraat 23-23a

Kadastraal : 's-Hertogenbosch, G - 6822	Bouwjaar : XIV
Eigenaar : J.M.A. Koster	Architect :
Huidige functie : winkel met woningen	Oorspr. functie : winkel met woning

Verbouwingen : XV, XVI, XIX en 1984
Archief : Gemeente 's-Hertogenbosch, Bouw- en woningtoezicht, dossiernr. 1987-486. Afdeling BAM, documentatie-archief.
Literatuur : H. Hundertmark, De 'primitieve' stadsmuur. De eerste stenen ommuring van de stad 's-Hertogenbosch. In: De onderste steen boven. 25 jaar bouwhistorie in 's-Hertogenbosch, Utrecht 2000, p. 104-113.

Beschrijving

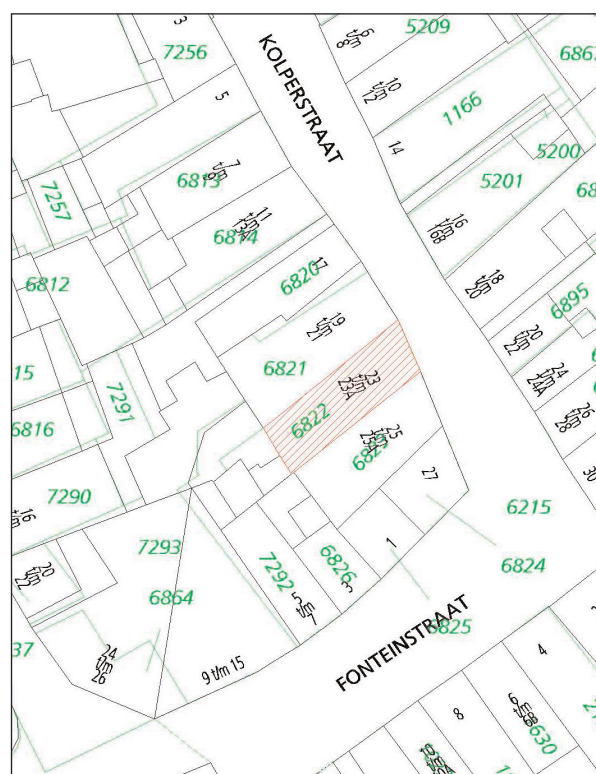
Algemeen:

Het pand Kolperstraat 23-23a bevindt zich in een gesloten gevelrij, net buiten de oudste ommuring van de stad. Het oorspronkelijk uit een voor- en een achterhuis opgebouwde pand heeft een rechthoekige plattegrond en omvat vier niveau's, te weten een kelder, een hoge begane grond, een eerste verdieping en een zolderverdieping. Het pand is gedekt met een zadeldak met een wolfeinde aan de voorzijde.

Het van oorsprong 14de-eeuwse pand is gedeeltelijk gebouwd over de Binnendieze (de oude stadsgracht), op het tracé van de eerste stads-ommuring. Restanten van deze 13de-eeuwse stadsmuur zijn tot op de oorspronkelijke hoogte in de rechterzijmuur van het pand nog aanwezig. In de 14de eeuw werd aan de veldzijde tegen de stadsmuur een éénlaags pand gebouwd, waarvan in de linkerzijmuur van de kelder nog muurwerk aanwezig is. In de 15de eeuw werd het pand verbouwd en opgehoogd, waarbij de linkerzijmuur grotendeels vernieuwd werd, het pand werd onderkelderd en de indeling in een voor- en achterhuis ontstond. De huidige balklagen werden in de 16de eeuw in het pand geplaatst; gelijktijdig hiermee werd de brandmuur verwijderd. In de 19de eeuw werd het pand opnieuw ingrijpend gewijzigd, waarbij de kapconstructie geheel werd vernieuwd, enkele balklagen worden verplaatst en de voorgevel werd gesloopt ten behoeve van de huidige lijstgevel. De verbouwing van 1984 resulteerde in een nieuwe indeling van de achtergevel.

Voorgevel:

De gepleisterde laat 19de-eeuwse, neo-classicistische lijstgevel is voorzien van horizontale imitatie voegen en een laat 19de-eeuwse houten pui. De pui is symmetrisch van opzet en bestaat uit

een gepleisterde borstwering met plint voorzien van een houten opbouw. In het midden bevindt zich de toegangsdeur met een bovenlicht, en aan weerszijden een grote etalageruit. De verschillende onderdelen van de pui worden gescheiden door geprofileerde en geornamenteerde pilasters. De pui eindigt met een geprofileerde kroonlijst op klossen. Op de eerste verdieping bevinden zich twee 6-ruits schuifvensters (XIXd) in empirestijl. De geprofileerde kozijnen zijn gevat in geprofileerde en geornamenteerde gevelopeningen. De onderdorpels vallen samen met een gevelbrede cordonlijst. De 4-ruits schuifvensters (XIXd) op de zolderverdieping hebben eenzelfde profilering en geprofileerde omlijsting als op de eerste verdieping en de onderdorpels

Voorgevel.

vallen hier eveneens samen met een gevelbrede cordonlijst. De gevel eindigt met een geprofileerde kroonlijst met bloktand, die één geheel vormt met de kroonlijst van het buurpand, Kolperstraat 25.

Linkerzijgevel:

Het muurwerk van de linkerzijmuur dateert grotendeels uit de 15de eeuw, toen het pand zijn huidige omvang kreeg. Op kelderniveau zijn nog restanten waarneembaar van de 14de-eeuwse voorganger van dit pand.

Rechterzijgevel:

Het opgaand muurwerk ter plaatse van de kelder en de begane grond behoort grotendeels tot de 13de- eeuwse stadsmuur (XIIIa). In de kelder is een 2,5 steens hoge funderingsboog aangetroffen, uitgevoerd in baksteen. De muur is gemetseld in Vlaams verband met baksteen en tufsteen. Op de eerste verdieping bevindt zich een reeks van vier kantelen en de aanzet van een vijfde kanteel.

Op het 13de-eeuwse muurwerk is in de 15de eeuw een ophoging aangebracht. Met de verwijdering van de brandmuur in de 16de eeuw zijn de twee stookplaatsen van voor- en achterhuis

van de scheidsmuur naar de rechterzijmuur verplaatst.

Achtergevel:

De achtergevel is tijdens de verbouwing in 1984 geheel vernieuwd. De topgevel is uitgevoerd in schoon metselwerk en voorzien van een geheel moderne gevelindeling. Ter hoogte van de begane grond is de gevel ingebouwd.

Interieur:

Zowel boven de begane grond als boven de eerste verdieping zijn de samengestelde balklagen van moer- en kinderbinten (XVI) nog aanwezig met drie balkvakken in het voorhuis en twee in het achterhuis. In de verdiepingsbalklaag boven de eerste verdieping zijn nog enkele sleutelstukken (XVIA) bewaard gebleven. In de 19de eeuw zijn in verband met een wijziging van de vensters in de voorgevel de voorste twee balkvakken van deze balklaag met ongeveer 50 cm verhoogd.

De kapconstructie bestaat uit vijf 19de-eeuwse dekbalkjucken met schaarspanten.

Redengevende omschrijving

Het pand Kolperstraat 23-23a heeft monumentale waarde vanwege de hoge ouderdom en authenticiteit van de (laat-middeleeuwse) karakteristieke bouwmassa en in samenhang hiermee de nog aanwezige samengestelde balklagen en vanwege de aanwezigheid van de dertiende-eeuwse stadsmuur die tot op de oorspronkelijke hoogte in de rechterzijmuur bewaard is gebleven. Het pand is vanuit cultuurhistorisch oogpunt en van stedenbouwkundige waarde vanwege de positionering op de stadsmuur.

Datum verkenning:	16 juni 2003
Fotografie:	M. Bimmel
Veldwerk:	M. Bimmel en S. Masselink
Tekst rapportage:	S. Masselink en A.K. Hemmes